Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

Aan de voorzitter van de
Sociaal-Economische Raad
De heer dr. A.H.G. Rinnooy Kan
Postbus 90405
2509 LK S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Datum 31 OKT 2011
Betreft Adviesvoornemens SER 2012

Onze referentie
AV/SDA/11/19524

Uw referentie
-

Bijlagen
Voorgenomen adviesaanvragen

Geachte heer Rinnooy Kan,

Met deze brief informeer ik u over de adviesaanvragen die het kabinet voornemens is in 2012 aan de Sociaal-Economische Raad voor te leggen.

In de bijgevoegde lijst treft u de onderwerpen aan waarvan het kabinet voorziet dat zij zullen leiden tot een adviesaanvraag aan de Raad.

Over de u aangeboden adviesvoornemens verzoek ik u, met het oog op zo kort mogelijke communicatielijnen, bij voorkeur rechtstreeks contact te onderhouden met de betrokken departementen.

Hoogachtend,
de Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

H.G.J. Kamp

Bijlage bij aanbiedingsbrief met kenmerk AV/SDA/11/19524

SER-adviesaanvragen 2012

1. Energie en economie (EL&I)
2. Natuurbeleid (EL&I)
3. Vergrijzing (EL&I)
4. Arbeidsomstandighedenbeleid (SZW)
5. Evaluatie van de Arbeidstijdenwet (SZW)

1. Energie en economie (EL&I)

Energie ontwikkelt zich de komende jaren nationaal en internationaal in toenemende mate als een van de meest dominante concurrentiefactoren. De economische verhoudingen tussen landen en regio's en tussen economische sectoren zullen veranderen. In de nieuwe vraag en aanbodverhoudingen in de (EU en wereld)economie, wordt het slim doseren van het duurzamer maken en duurder worden van de conventionele energie (kolen, gas, olie, kernergie) en de parallelle introductie van nieuwe energie-infrastructuur en hernieuwbare energie cruciaal. De EU top van 4 februari 2011 spreekt in zijn conclusies in dit verband van 'de noodzakelijke revolutie van energiesystemen, die nu moet starten'. De noodzakelijke verduurzaming van de energiehuishoudingen nationaal en in EU verband raakt op de eerste plaats de energiesector zelf. De relevante waardeketens en producenten van conventionele energie, hernieuwbare energie en besparing zullen met realistisch- economische stappen in moeten spelen op actuele en verwachte prijsontwikkelingen en technologische mogelijkheden, rekening houdend met draagvlak bij de bevolking. Belangrijke sectoren van de economie zullen uit kostenoverwegingen en vanwege behoud en versterking van hun internationale concurrentiepositie zelf hun energievoorziening fundamenteel gaan hervormen. Met het nieuwe energiebeleid en bedrijvenbeleid in o.a. Energierapport en Bedrijfslevenbrief wordt getracht hierop in te spelen. Het beleid inzake de koolstofarme economie in samenhang met relevante Europese beleidsvernieuwing (Routekaart Klimaat/Energie 2050, Flagships als Innovatieunie en Industriebeleid). Het is van belang de structuurveranderingen in de economie zoveel mogelijk aan de markten te laten. De beleidskaders dienen evenwel hun faciliterende rol te spelen('modern industriebeleid'), vanuit vereiste investeringszekerheid tijdig klaar te zijn (robuuste, meerjarige raamwerkcondities, doelen en regels) en geen tegenstrijdige signalen af te geven. Dat borgen vereist nieuwe resultaatgerichte vormen van nationale en Europese regie en -sturing waar dit Kabinet zich voor inzet.

Hoofdvragen aan de SER (m.b.t. trends/feiten, analytisch kader, beleidsopties/rol markt):

- Welke trends en feitelijke ontwikkelingen voor de verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening en economie in internationaal perspectief dienen zich volgens de SER de komende jaren aan? Wat zijn daarbij de specifieke kenmerken van Nederland qua economische structuur en comparatieve voordelen en hoe daar mee om te gaan?

- Welke belangrijke dilemma's en weerstanden ziet de SER in dit veranderproces de komende 5-10 jaar? Denk aan maatschappelijke weerstanden (NIMBY), internationale en/of nationaal aanpak en hoe daar mee om te gaan?

- Welke hoofdaandachtspunten moeten volgens de SER deel uitmaken van een aanpak die enerzijds slim rekening houdt met aanpassingsrisico's en -kansen voor bestaande bedrijven (als de energie-intensieve industrie) en anderzijds maximaal gebruik maakt van comparatieve voordelen en kansen voor nieuwe maakindustrie en verdienpotentieel? Wat mag hierbij vooral van de economische partners zelf worden verwacht en hoe bevorderen we dat?

Eind september 2011 zou de aanvraag uit kunnen gaan naar de SER met het verzoek om het advies voor de zomer 2012 te ontvangen.

2. Economische kansen in het nieuwe natuurbeleid (EL&I)

"Natuur is van grote waarde voor de economie." Zo beginnen Ten Berge, Bloem en Van der Wijst van de SER hun bijdrage aan het ESB themanummer over natuur (2011). En ze vervolgen "Natuur is een schaars goed, zowel een productiefactor als een consumptiegoed, waarmee in de behoeften van huidige en toekomstige generaties wordt voorzien. Het is ook een collectief goed."

De economische waarde van natuur is inderdaad groot. Burgers en bedrijven profiteren daarvan. Maar het onderhoud ervan is niet kosteloos. Het kabinet doet, als uitwerking van het regeerakkoord, een groter appèl op decentrale overheden, maatschappelijke organisaties, ondernemers en burgers om verantwoordelijkheid te nemen voor ontwikkeling en beheer van natuur.

De relatie tussen bedrijfsleven en natuur en landschap zal versterkt moeten worden om dit beleid tot een succes te maken. Centraal hierbij staat de vraag onder welke voorwaarden ondernemers bereid zijn om hun investeringen in natuur en landschap te verhogen. Wanneer ondernemers meer investeren in natuur, dan wel hun bedrijfsactiviteiten dusdanig ontplooien dat bestaande natuur wordt ontzien, dragen ze bij aan economische groei, werkgelegenheid en (brede) welvaart op de langere termijn. Ook op korte termijn kunnen investeringen in het natuurlijk kapitaal economische kansen opleveren.

De SER heeft in maart 2010 haar advies uitgebracht over marktordening. Volgens de Raad gaat het niet om een keuze voor markt òf overheid, maar om een verdeling van verantwoordelijkheden en invulling van overheidsinstrumentarium op een wijze die maximaal bijdraagt aan de welvaart. Het kabinet onderschrijft in haar reactie op dit advies deze pragmatische insteek en kiest als algemeen uitgangspunt: wat kunnen marktpartijen doen en wat moet de overheid doen.

Het Rijk acht zich verantwoordelijk voor borging van de (kwaliteit en toegankelijkheid van) natuur als publiek belang, door heldere doelstellingen en randvoorwaarden te formuleren, door maximaal ruimte te bieden aan ondernemerschap ('marktpartijen') en door goed toezicht te organiseren op realisatie en handhaving.

Het kabinet heeft de volgende specifieke vragen voor de SER:

- Welke drijfveren hebben ondernemers om al dan niet te investeren in natuur?
- Onder welke voorwaarden zijn ondernemers bereid om (meer) te investeren in natuur?
- Welke (al dan niet bestaande) overheidsinstrumenten maken nieuwe ruimte voor investeringen vanuit het Nederlandse bedrijfsleven mogelijk?
- Waar zitten de grootste kansen en belemmeringen?
- Wat is het economisch potentieel van extra private investeringen?
- Zijn er politiek-bestuurlijke risico's verbonden aan de nieuwe ordening, bijvoorbeeld met het oog op aangegane internationale verplichtingen?

De SER wordt gevraagd in de advisering aan te sluiten op (in wording zijnde) aanverwante adviezen, zoals Elvering III, RLI en het Signalenrapport van het PBL.

3. Vergrijzing – voorbij houdbaarheid (EL&I)

De komende decennia zal de vergrijzing zich manifesteren in een groot aantal landen waaronder Nederland. Het beleidsdebat rondom de vergrijzing concentreert zich op de gevolgen voor het arbeidsaanbod en de houdbaarheid van de overheidsfinanciën. Door de vergrijzing verdwijnt echter ook het nationale spaaroverschot en verslechtert per definitie het saldo op de lopende rekening.

Deze ontwikkeling roept een aantal vragen op:

- De vermindering van het spaaroverschot en mogelijke omslag naar een nationaal spaartekort gaat noodzakelijkerwijs gepaard met sectorale verschuivingen. Wat betekent dit voor ons toekomstige verdienvermogen? Is het aanpassingsvermogen van de economie voldoende sterk om deze verschuivingen te accommoderen?

- Op de arbeidsmarkt is niet alleen sprake van krapte vanuit een afnemend arbeidsaanbod, maar tegelijkertijd is er sprake van een verschuivend arbeidsaanbod. Wat betekent dit voor het aanpassingsproces op de arbeidsmarkt? Leidt een hogere vraag naar zorg bijvoorbeeld tot hogere lonen in de zorgsector en daarmee tot extra druk op de overheidsfinanciën?

- Wat zijn de gevolgen van het wegvallen van het spaaroverschot en het afnemende aantal investeringsmogelijkheden voor de wereldwijde rentestanden?

In het traject richting een SER adviesaanvraag zullen de verschillende vragen eerst verder onderzocht worden. Hierbij gaat het er met name om om de grootte van de verwachte effecten in kaart te brengen en de reeds aanwezige kennis bij elkaar te brengen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen gebeuren door het CPB. Deze fase kan afgesloten worden met een symposium bij de SER. Dit zou rond de zomer van 2012 zijn beslag kunnen krijgen. Naar aanleiding hiervan kan dan een gerichtere adviesaanvraag aan de SER geformuleerd worden, die zal ingaan op de aanpassingsvraagstukken die voorliggen als gevolg van de geconstateerde ontwikkelingen. Deze kan in de tweede helft van 2012 opgepakt worden.

4. Arbeidsomstandigheden: de inzet van het overheidsbeleid (SZW)

Op basis van de evaluatie van de Arbowet, de doorlichting van het beleidsartikel in de Rijksbegroting over arbeidsomstandigheden en een toekomstverkenning met betrekking tot het arbostelsel, ontwikkelt het kabinet een visie over de inzet van de overheid en de rol van andere actoren voor veilige en gezonde arbeidsomstandigheden in Nederland. De visie heeft betrekking op de inrichting van een arbostelsel dat rekening houdt met de resultaten van gevoerd beleid, een veranderende arbeidsmarkt en een kleinere rol van de overheid. De visie leidt tot voorstellen tot aanpassing van het huidige (wettelijke) arbostelsel. Aanpassingen die de motivatie van verantwoordelijke partijen om te werken aan veilige en gezonde arbeidsomstandigheden vergroot.

Het kabinet zal de SER vragen om een reactie op de kabinetsvisie. De timing van de adviesaanvraag alsmede van het gevraagde advies zijn nog nader te bepalen.

5. Evaluatie van de Arbeidstijdenwet (SZW)

De evaluatie van de Arbeidstijdenwet zal uiterlijk 1 april 2012 worden aangeboden aan de Tweede Kamer. De Arbeidstijdenwet 2007 is goeddeels het resultaat van een SER-advies (SER 05/03, Vereenvoudiging Arbeidstijdenwet). Het is gebruikelijk om de resultaten van de evaluaties van de Arbeidstijdenwet voor advies voor te leggen aan de SER.

De resultaten van het evaluatieonderzoek en eventuele vragen die daaruit kunnen voortkomen zijn op het moment van vaststelling van de 'groslijst' van SER-adviesaanvragen nog niet bekend. De timing van de adviesaanvraag alsmede van het gevraagde advies zijn dan ook nog nader te bepalen. Wanneer overigens uit de evaluatie naar voren mocht komen dat er geen substantiële aanpassingen van de regelgeving nodig zijn en sociale partners dit standpunt onderschrijven, zal het kabinet afzien van een adviesaanvraag.